

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Het college van B&W
t.a.v. de heer J. Brink

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon (038) 498 2253
w.de.haas@zwolle.nl

www.zwolle.nl

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Behandeld door Walther de Haas

Datum 23 maart 2015

Onderwerp Advies Commissie Beeldende Kunst over uitvoering Definitief Ontwerp de kunstroute station (reizigerstunnel) naar de binnenstad

Geachte college,

Op 18 februari 2015 hebben Ram Katzir en Hertog Nadler hun Definitief Ontwerp (DO) gepresenteerd aan de werkgroep van de Commissie Beeldende Kunst. Op voordracht van de werkgroep heeft de CBK het ontwerp in haar vergadering van 24 februari 2014 positief beoordeeld. De commissie is van oordeel dat met de uitwerking van dit DO de kunstenaars Katzir e.a. uitstekend voldoen aan de oorspronkelijke selectiecriteria voor de opdracht (zie bijlage 2).

Vervolgens is op 17 maart 2015 het DO informerend voorgelegd en gepresenteerd aan de klankbordgroep. De leden van de klankbordgroep vonden het een prachtig en aansprekend ontwerp waarin ook enige aanvankelijke aarzelingen over de blauwe lijn volledig zijn weggenomen. De klankbordgroepleden hebben vervolgens input aangeleverd voor kenmerkende bouwwerken, bakens of items uit verleden, heden of toekomst van Zwolle ten behoeve van de ronde kaart (plaquette) van ruim twee meter doorsnede als onderdeel van de kunstroute.

Op basis van deze inbreng luidt het **definitief advies** van de Commissie Beeldende Kunst over de uitvoering van het Definitief Ontwerp als volgt (voor de achtergrond verwijzen wij u naar bijlage 1):

Wij stellen u voor aan Ram Katzir en Hertog Nadler opdracht te verlenen tot uitvoering van het Definitief Ontwerp van maart 2015 voor de kunstroute Zwolle van het station naar de binnenstad inclusief de reizigerstunnel.

De artistieke kwaliteit van het schetsontwerp zien wij terug in het DO. Met de beoogde kunstwerken die in het DO uitgewerkt zijn, wordt het een unieke en spannende route die de looproute van reizigerstunnel tot aan de binnenstad duidelijk versterkt. De route wordt hiermee naar onze mening van internationale allure en geeft waarde aan de stad. Dit betreft zowel de kwaliteit en duurzaamheid als de gestelde randvoorwaarden en kenmerken van de kunsttoepassing: geïntegreerd in de omgeving met een sterke beeldtaal en een overtuigende zeggingskracht.

Positief is ook de betrokkenheid van verschillende geledingen uit de Zwolse gemeenschap. Wel vindt de commissie het jammer dat het onderdeel 'de put' in de route is vervallen. In de totale context van de route is dit echter wel begrijpelijk.

De commissie is verder van oordeel dat de technische haalbaarheid voldoende is uitgewerkt. Daarnaast zijn de kosten voor beheers- en onderhoudsaspecten inzichtelijk gemaakt. Ten aanzien van deze kosten merken wij op dat de investering in de beheer- en instandhoudingskosten evenwichtig is in relatie tot de meerwaarde voor de Zwolse citymarketing en publiciteit.

Vanuit een positieve houding wil de commissie Katzir e.a. nog de volgende suggesties meegeven (voor selectieleidraad zie bijlage 2):

Wat betreft het criterium integraal ontwerp van reizigerstunnel en route

- *Maak een betere koppeling tussen het tunneldeel en de kunstroute zelf, nu blijkt dat de route niet vanaf de trap van de reizigerstunnel kan beginnen. Bijvoorbeeld door de route van buiten te integreren in de film op de LED-Wall in de reizigerstunnel.*

Wat betreft de randvoorwaarde inrichting openbare ruimte

- *Houd rekening met de toekomstige verkeerssituatie op het Stationsplein, het eigendom en de beheerseisen van ProRail en NS. Bijvoorbeeld door plaatsing van een eerste putdeksel richting huidig zebrapad. Hier is de keuze ofwel de lijn inkorten (vanaf eigendomsgrens) afhankelijk van reactie ProRail en NS, ofwel slechts met één of twee putdeksels werken ipv een volledig lijndeel*
- *Maak gebruik van de tijdelijke bouwhekken welke vanaf juni 2015 op het stationsplein zuid worden gesitueerd voor exposure en marketing van de toekomstige kunstroute.*

We vertrouwen erop u hiermee ons standpunt goed te hebben weergegeven.

Met vriendelijke groet,

Commissie Beeldende Kunst,

Voorzitter

H.M.M Schuttenbeld

Secretaris

W. R.J. de Haas

BIJLAGE 1 ACHTERGROND DEFINITIEF ONTWERP

De raad is op 14 oktober 2013 akkoord gegaan met de procedure om te komen tot een kunstroute van het station naar de binnenstad inclusief de reizigerstunnel. De Commissie Beeldende Kunst (CBK) heeft in samenspraak met de klankbordgroep het schetsontwerp (SO) van het collectief Ram Katzir en Hertog Nadler (Katzir e.a.) aan u voorgedragen voor uitwerking tot een Definitief Ontwerp (DO). Op 16 september 2014 is door u besloten de opdracht te verstrekken aan Katzir e.a. tot het vervaardigen van het DO voor de kunstroute station-binnenstad, inclusief kostenraming en uitwerking beheer en instandhoudingseffecten.

Dit is besloten met daarbij de volgende overwegingen:

- Deze inzending scoorde het best op al genoemde criteria en sloot het best aan bij de opdracht zoals omschreven in de selectieleidraad.
- De kunstcommissie is van mening dat Zwolle met dit ontwerp op de kaart wordt gezet.
- Het participatiedeel bij de voorbereiding en uitvoering is bijzonder groot. Samen met Zwollenaren en diverse betrokkenen wordt o.a. een film gemaakt met een hoge mate van herkenbaarheid
- Het ontwerp is voor een breed publiek toegankelijk, van alle niveau's en leeftijden.
- De inzending is zeer eigentijds, spectaculair, briljant en spannend en anticipeert op nieuwsgierigheid en roept het goede gevoel op bij bezoekers.

Hierbij hebben de leden van de CBK aan gegeven zich te realiseren dat er ook risico's aanwezig zijn bij deze route. Er is veel techniek in de verschillende onderdelen van de route verwerkt. De film, de LED verlichting en de soundscapes. De kracht van (een deel) het werk valt of staat met het goed functioneren van deze techniek. Als de techniek het opgeeft doet dit afbreuk aan het geheel.

In de vervolg procedure van SO naar DO is o.a. veel aandacht besteed aan de haalbaarheid van de techniek en de uitwerking beheer en instandhoudingseffecten. Tijdens dit proces is gebleken dat de voorgestelde techniek voor de film in de reizigerstunnel en de soundscapes in de route haalbaar zijn in relatie tot gestelde eisen en het vastgestelde budget. Voor wat betreft de LED-verlichting in de blauwe lijn is gebleken dat het niet mogelijk is binnen gestelde eisen en het vastgesteld budget te blijven. Hiervoor moesten er te veel concessies worden gedaan aan het oorspronkelijke ontwerp en de gewenste kwaliteit. Daarnaast bleken de technische toepassingen in de uitvoering risicovol. Door Katzir e.a. is vervolgens een voorstel gedaan voor de toepassing van een ander materiaal voor de blauwe lijn met inachtneming van de beoogde kwaliteit.

BIJLAGE 2 SELECTIELEIDRAAD UITVRAAG

De kunstroute station - binnenstad heeft 2 onderdelen: de reizigerstunnel en de route van het station naar de binnenstad, maar wordt gezien als één project. De bijdrage van de kunst aan de route van het station naar de binnenstad zal vorm moeten krijgen door een integraal ontwerp, zodat sprake is van een homogeen beeld. De route moet als zodanig herkenbaar zijn en de looproute versterken. Daarnaast moet de invulling van de route een verbinding leggen met de historie van Zwolle. Kernthema's voor de kunstroute zijn Stroom, Tijd en Oriëntatie. Bij Stroom wordt gedacht aan beweging, *flow*, de IJssel, water, licht en geluid. Het thema Tijd refereert aan de historie van de oude Hanzestad en zowel de confrontatie als verbinding tussen heden, verleden en toekomst. Het laatste thema, Oriëntatie, gaat over weten waar je als bezoeker bent (welkom in Zwolle!) en waar je naartoe moet.

Kwaliteit en duurzaamheid

Het streven is om kunst van hoge artistieke kwaliteit te realiseren. De kunst bevindt zich op plekken waar veel mensen passeren. Een tijdloze uitstraling waardoor het minstens vijftientig jaar stand kan houden is van belang. De keuze van het materiaal moet tot een duurzaam en onderhoudsarme kunsttoepassing leiden. Op welke wijze de kunst vorm moet krijgen en met welke techniek dit wordt uitgedrukt is aan de kunstenaar.

Randvoorwaarden

De vastgestelde plannen voor de inrichting van de openbare ruimte en de architectuur van de tunnel zijn leidend.

Inrichting openbare ruimte

De komende jaren zal het busstation verplaatst worden van de noordzijde van het station naar de zuidzijde. Er komen dan ook twee station entrees en twee stationspleinen. Met het verdwijnen van het busstation aan de noordkant wordt het Stationsplein verkeersvrij. De rotonde op de kop van de Stationsweg verdwijnt en er ontstaat een mooi plein met logische looproutes. Het prachtige monumentale stationsgebouw komt daarmee weer tot zijn recht en biedt ruimte aan winkels en horeca.

Inrichting tunnel

Kunst in de tunnel wordt door de gemeente Zwolle en ProRail gezien als een mogelijkheid tot verrijking van de beleving van de reizigers. Kunst als integraal onderdeel van de tunnel is een kans om dit te bereiken en moet de architectuur van de tunnel versterken.

In de reizigerstunnel dient de kunsttoepassing wel binnen een aantal randvoorwaarden te worden gerealiseerd. Kunst in de tunnel mag niet conflicteren met de basisfunctie: een transferruimte. Randvoorwaarden zoals oriëntatie, transfercapaciteit en veiligheid zijn leidend. Daarnaast is de tunnel tijdens de uitvoering van de kunstopdracht wellicht al in gebruik. Zoals gezegd vormen de vastgestelde plannen voor inrichting van de tunnel de basis voor toepassing van beeldende kunst. Dit betekent dat de mogelijkheden voor toepassing van kunst liggen in toevoeging van elementen op basis van het bestaande ontwerp of in de vormgeving van onderdelen die op dat moment redelijkerwijs nog kunnen worden ingepast in het ontwerp (*sfeerbeeld invoegen*) en de geselecteerde materialen (*pdf materialenlijst invoegen*).

Voorstellen voor kunst in de tunnel zullen altijd met ProRail worden afgestemd om te waarborgen dat aan de randvoorwaarden wordt voldaan.

Gevraagde kenmerken van de kunsttoepassing

Monumentaliteit, Integratie met omgeving, Verrijking van de plek en/of route, Sterke beeldtaal en overtuigende zeggingskracht.